

Інформаційний бюлетень з практики Суду 82

Січень 2006

Κυρρίανου проти Кіпру [ВП] - 73797/01

Рішення від 15.12.2005 [ВП]

Стаття 6

Кримінальне провадження

Стаття 6-1

Безсторонній суд

Адвоката визнано винним у неповазі до суду тими ж суддями, перед якими було скоєно такі дії, і використання суддями грубих висловів під час проголошення вироку щодо заявника: *порушення*

Стаття 10

Стаття 10-1

Свобода вираження поглядів

Адвокат визнаний винним у неповазі до суду через агресивну поведінку: *порушення*

Факти: Заявника, який виступав адвокатом сторони захисту у судовому процесі суду присяжних стосовно вбивства, суд перервав під час перехресного допиту свідка обвинувачення. Він сприйняв це як образи і попросив про дозвіл вийти зі справи, але оскільки такий дозвіл йому не був наданий, він стверджував, що у той час, як він здійснював перехресний допит, члени суду перемовлялись один з одним і обмінювались «записочками» («*ravassakia*» – це слово може означати, зокрема, любовні записки або ж записки з неприємним змістом). Судді заявили, що їх «тяжко образили» як «людей», що вони не могли «уявити жодної ситуації, у якій неповага до суду була б настільки кричущою і неприйнятною з боку будь-кого, тим більше адвоката», і що «хоча реакція суду не була негайною і різкою, проте правосуддя зазнало руйнівної шкоди». Судді дали заявнику вибір або довести свої слова і назвати підстави, на яких він має бути звільнений від покарання, або вибачитись. Оскільки заявник не пристав на жодну пропозицію, суд постановив, що він винен у неповазі до суду і призначив йому покарання у вигляді п'яти діб позбавлення волі, котре мало бути виконане негайно, і це покарання, на думку суду, могло бути «єдиною належною відповіддю», тому що «недостатня реакція з боку правопорядку і цивілізації, які втілені у судах, означала б, що вони погоджуються із зазіханням на їхній авторитет». Заявник відбув покарання, проте, відповідно до чинного законодавства, його було звільнено достроково. Верховний суд залишив його скаргу без задоволення.

Право

Стаття 6 § 1 – Ця скарга стосується функціонального недоліку згаданої процедури. Справа заявника стосується неповаги до суду, скоєної у присутності суддів і спрямованої проти них особисто. Судді, котрі стали безпосередніми мішенями критики з боку заявника щодо способу, у який вони вели судові засідання, самі ж

ухвалили рішення про притягнення його до відповідальності, дослідили питання, порушені поведінкою заявника, визнали його винним і призначили йому покарання (позбавлення волі). У подібних випадках суміщення ролей заявника, свідка, прокурора і судді може, звичайно ж, викликати об'єктивно виправдані сумніви щодо відповідності провадження до встановленого принципу, відповідно до якого ніхто не може бути суддею у своїй власній справі, і, таким чином, щодо безсторонності суду. Тому безсторонність суду присяжних може викликати непевність, а сумніви заявника з цього питання можуть через це вважатись об'єктивно виправданими.

Щодо тверджень заявника про те, що згадані судді виявили особисту упередженість, Суд зазначає, що судді у своєму рішенні про визнання заявника винним постановили, що заявник їх «тяжко образив» як «людей». Вже саме це речення засвідчує, що судді почувались особисто ображеними висловлюваннями і поведінкою заявника, і вказує на особисту упередженість з їхнього боку. Окрім того, емоційні фрази, вжиті суддями в усьому тексті рішення, віддзеркалюють почуття обурення і шокваності, дуже далекі від безстороннього підходу, якого слід очікувати від судових рішень. Після цього судді призначили заявнику покарання у вигляді п'яти діб позбавлення волі, котре було виконане негайно і котре вони назвали «єдиною належною відповіддю» на те, що відбулось. До того ж, судді зазначили від самого початку суперечки із заявником, що вони вважають його винним у такому правопорушенні, як неповага до суду. Вирішивши, що він скоїв це правопорушення, вони запропонували йому на вибір або довести свої слова і надати підстави, за яких він має бути звільнений від покарання, або вибачитись. Хоча судді дійсно вболівали про забезпечення відправлення правосуддя і недоторканність судового корпусу і саме з цієї причини розпочали згадане провадження, проте вони не змогли оцінити становище із необхідною відстороненістю. Цей висновок підтверджується невідкладністю, із якою було здійснене провадження, і короткочасним обміном думками між суддями і заявником. Тому з огляду, зокрема, на сукупність різних аспектів особистого поведіння суддів, сумніви заявника щодо безсторонності суду присяжних є виправданими і з цієї точки зору. Оскільки Верховний суд відмовився скасувати рішення суду нижчої інстанції, то він не виправив спірні недоліки.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 6 §§ 2 і 3 а) – Всупереч рішенню Палати, Велика Палата вважає, що немає окремої проблеми з точки зору цього положення.

Стаття 10 – Всупереч рішенню Палати, Велика Палата вважає, що потрібно дослідити окремо цю скаргу. Суд присяжних призначив заявнику покарання у вигляді п'яти діб позбавлення волі; слід підкреслити, що йдеться про суворе покарання, особливо беручи до уваги те, що воно було виконане негайно. Поведінка заявника може вважатись такою, що виявляє певну неповагу щодо суддів суду присяжних. Проте його коментарі хоч і були неввічливими, але стосувались виключно способу, у який судді провадили засідання, стосовно, зокрема, перехресного допиту свідка, який заявник здійснював у рамках захисту свого клієнта від обвинувачення у вбивстві. Згадане покарання було непропорційно суворим і за своїм характером створювало «стримуючий наслідок» для адвокатів, які перебувають у ситуації, коли мають захищати своїх клієнтів. Констатована Судом недостатньо справедлива і протиправна процедура притягнення до відповідальності за образу суду лише поглиблює цю відсутність пропорційності. У підсумку, суд присяжних не забезпечив справедливую рівновагу між необхідністю зберегти авторитет судової влади і необхідністю захистити свободу вираження поглядів заявника.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 41 – Суд призначив заявнику 15 000 EUR на відшкодування моральної шкоди. Він також присудив відшкодувати йому видатки і витрати.